

เอกสารถอดบทเรียน

กิจกรรมที่ ๘ สร้างพลังเครือข่ายและขยายผลผู้นำการเปลี่ยนแปลง

กิจกรรมย่อยที่ ๘.๒ จัดเวทีแลกเปลี่ยนบทเรียนความสำเร็จผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ระดับอำเภอ)

สร้างความมั่นคง

สร้างความมั่งคั่ง

สร้างความยั่งยืน

“ชุมชนเข้มแข็งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

จังหวัดน่าน อำเภอปัว ตำบลสถาน

แบบถอดบทเรียน

World
Soil Day

ตำบลสถาน แบ่งเป็นหมู่บ้านตามเขตลักษณะการปกครองท้องที่ จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน และอยู่ในเขต
รับผิดชอบของเทศบาลตำบลปัว จำนวน ๑ หมู่บ้าน รวมเป็น ๑๓ หมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ผู้นำชุมชน	ตำแหน่ง	เบอร์โทรศัพท์
๑	นาปาน (เขตเทศบาลตำบลปัว)	นายสมบุรณ์ พรหมรักษ์	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๘-๓๑๙๐๓๕๓
๒	ล้าน	นายคิลปี เนตรทิพย์	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๘-๔๑๓๕๗๔๑
๓	ล้านเหล่า	นายวิระยุทธ ชาวล้าน	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๐-๗๒๑๓๓๔๑
๔	ดอนสถาน	นางธารรัตน์ จิตอารี	กำนัน	๐๘๑-๑๑๑๔๐๘๑
๕	ห้วยลำ	นายประวิช จิตอารี	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๗-๐๖๓๔๙๐๘
๖	นาฝาง	นายสายัญห์ อุ่นเครือ	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๒-๘๙๑๐๕๐๒
๗	ป่าเหียง	นายณัฐพล จิตอารี	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๑-๐๒๑๗๑๘๙
๘	ใหม่ชัยเจริญ	นายประยูร จิตอารี	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๔-๖๖๔๒๙๖๙
๙	สันติสุข	นางแสงดาว ชาวล้าน	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๑-๑๖๗๖๒๐๔
๑๐	พรสวรรค์	นายนิเวทย์ จิตอารี	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๗-๑๘๐๖๑๖๙
๑๑	ต้นผึ้ง	นายปรีชา จิตอารี	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๒-๘๙๐๒๓๒๖
๑๒	ดอนสถานหนึ่ง	นายเจริญ จิณเสน	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๖-๑๙๘๖๒๘๒
๑๓	ล้านหนึ่ง	นายชำนาญ ดันกุระ	ผู้ใหญ่บ้าน	๐๙๘-๗๗๕๘๐๒๙

จำนวนประชากรจำแนกตามเพศ (ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๘ ณ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘)

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากรตามข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๘			
		ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
๑	นาปาน (เขตเทศบาลตำบลปัว)	๒๐๙	๒๕๓	๒๘๕	๕๓๘
๒	ล้าน	๑๔๘	๑๗๓	๑๗๗	๓๕๐
๓	ล้านเหล่า	๗๗	๙๒	๑๐๓	๑๙๕
๔	ดอนสถาน	๑๘๒	๒๒๗	๒๕๙	๔๘๖
๕	ห้วยลำ	๑๓๙	๑๘๙	๑๙๐	๓๗๙
๖	นาฝาง	๑๗๖	๒๗๖	๒๘๓	๕๕๙
๗	ป่าเหียง	๑๑๔	๑๒๐	๑๓๒	๒๕๖
๘	ใหม่ชัยเจริญ	๗๘	๘๗	๑๑๔	๒๐๑
๙	สันติสุข	๙๐	๘๗	๙๖	๑๘๓
๑๐	พรสวรรค์	๕๘	๘๑	๗๖	๑๕๕
๑๑	ต้นผึ้ง	๔๒	๔๖	๕๑	๙๗
๑๒	ดอนสถานหนึ่ง	๑๕๙	๑๙๕	๒๐๑	๓๕๖
๑๓	ล้านหนึ่ง	๑๓๗	๑๗๓	๑๖๙	๓๑๙
	รวม	๑,๖๐๙	๑,๙๙๙	๒,๑๓๖	๔,๑๓๕

๒. ผลสำเร็จของการดำเนินงานเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๒.๑ ผลสำเร็จจากการบูรณาการ ที่ทำให้ตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- การสร้างความมั่นคง

๑) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

๑. ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพที่หลากหลาย ได้แก่ การทำเกษตรผสมผสาน การท่องเที่ยวในชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และจากข้อมูล จปฐ. ปี พ.ศ. ๒๕๖๗-๒๕๖๘ ตำบลสถาน สามารถเพิ่มรายได้ดังนี้

ที่	รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้น	
	ปี พ.ศ.๒๕๖๗	ปี พ.ศ.๒๕๖๘
๑	๗๖,๖๘๕.๗๑	๘๑,๐๐๐

๒. ลดหนี้สินในครัวเรือน จากการรณรงค์ส่งเสริมให้ใช้จ่ายอย่างพอประมาณ มีการส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม ผลของการขับเคลื่อนทำให้ รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน ตามข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๗-๒๕๖๘ ลดลง

ที่	รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนลดลง	
	ปี พ.ศ.๒๕๖๗	ปี พ.ศ.๒๕๖๘
๑	๓๖,๒๗๗.๐๙	๓๔,๑๘๒.๑๗

๓. มีทุนชุมชนที่หลากหลาย เพียงพอให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้าถึง ลดการพึ่งพาทุนจากภายนอกชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มปลูกข้าวโพด กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ฯลฯ

๒.)ความมั่นคงทางสังคม

๑.ชุมชนมีความสามัคคี เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ เช่นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุนต่างๆ

๒. คนในชุมชนมีจิตสาธารณะ ร่วมกันจัดกิจกรรมพัฒนา เช่น ทำความสะอาด ปรับภูมิทัศน์พื้นที่สาธารณะในหมู่บ้าน สร้างฝายชะลอน้ำ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ป่าไม้ ฯลฯ

๓. มีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างรุ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้านอบรมเยาวชน ให้ความรู้เรื่อง ตัวอักษรล้านนา ปราชญ์ชาวบ้าน ให้ความรู้เรื่องการปลูกผักแก่เยาวชน ปราชญ์ชาวบ้านให้ความรู้เรื่องขนบธรรมเนียม ประเพณีการตีกลองปู่จา การฟ้อนรำ

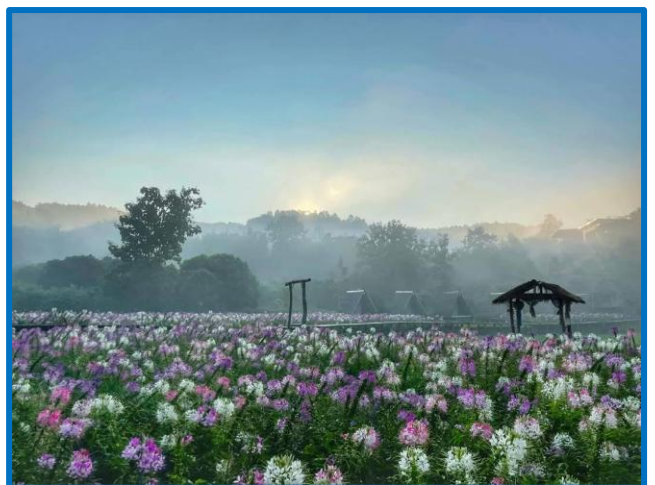
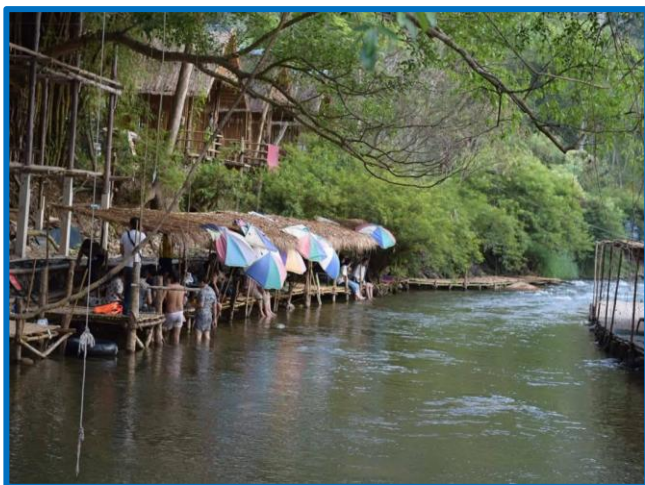

๓.) ความมั่นคงทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ตำบลสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีแหล่งน้ำ ภูเขา และป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์

๑. การฟื้นฟูและดูแลป่าไม้ แหล่งน้ำ และดิน ด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การปลูกป่าท อยางประโยชน์ ๔ อยาง การปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด การปลูกป่าทดแทน

๒. การส่งเสริมเกษตรปลอดสารพิษ และการลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ตำบลสถานที่ การลดการเผา

๓. การจัดการขยะในชุมชน มีการรณรงค์คัดแยกขยะในครัวเรือน และสร้างการรับรู้เรื่องการจัดการขยะต้นทาง (ในครัวเรือน)

๔.) ความมั่นคงทางจิตใจ

๑. คนในชุมชน มีความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง มีการให้ความร่วมมือและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
๒. ใช้หลัก พอเพียง ในการดำเนินชีวิต เกิดความพอใจในวิถีชีวิตที่พอเพียง และถือปฏิบัติจนเป็นวิถี
๓. มีศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

๕.) ความมั่นคงทางอาหาร

๑. คนในชุมชนมีแหล่งอาหารที่เพียงพอ
๒. คนในชุมชนมีการแบ่งปันอาหารแก่กัน
๓. คนในชุมชนได้มีอาหารปลอดภัยบริโภค

- การสร้างความมั่นคง

- ๑.) มีวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น กลุ่มแปรรูปพริกบ้านใหม่ไชยเจริญ
- ๒.) มีเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน เงินไม่รั่วไหล เพราะชุมชนผลิตและซื้อขายหมุนเวียนกันในชุมชน เช่น ข้าว ข้าวโพด ผักกาดเขียวปลี
- ๓.) มีกองทุนชุมชนที่เติบโต เพื่อช่วยลดการพึ่งพาแหล่งทุนจากภายนอก และส่งเสริมการสร้างวินัยทางการเงิน เช่น กองทุนเงินล้าน ศูนย์จัดการกองทุนชุมชนบ้านป่าเหียง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน
- ๔.) มีต้นทุนการผลิตที่ลดลงด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์วัสดุธรรมชาติ เช่น มูลไก่ มูลวัว ปุ๋ยพืชสดและใช้แรงงานในครัวเรือน
- ๕.) มีการเปิดโอกาสให้กลุ่มเปราะบางมีรายได้ เช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้

๖.) มีการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้ยั่งยืน ไม่ขึ้นกับปัจจัยภายนอกและพึ่งพาตนเอง ได้จริง เช่นการส่งเสริมการสร้างกลุ่มอาชีพจากคนในชุมชน เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ เกิดรายได้กับคนในชุมชน

- การสร้างความยั่งยืน

๑.เกิดการรวมพลังของชุมชนอย่างแท้จริง

- คนในตำบลสถานร่วมมือกันวางแผนงาน ลงมือทำและติดตามผลร่วมกัน
- เกิดการมีส่วนร่วมทั้งภาคีเครือข่าย ผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ เยาวชน และผู้สูงอายุ

๒.มีการจัดการทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน

- มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ป่า ดิน น้ำ และการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม อยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า

- เป็น แหล่งต้นแบบการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ในชุมชน มีการฟื้นฟูแหล่งน้ำ เส้นเลือดใหญ่ของตำบลสถาน

- มีระบบการจัดการขยะที่ดี เริ่มต้นจากรั้วเรือน และเป็นชุมชนที่ไม่พบปัญหาด้านขยะมูลฝอย

๓. มีการสร้างอาชีพ และมีรายได้ที่มั่นคงตามแนวทางพอเพียง

- มีกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปพริก กลุ่มผู้เลี้ยงโค กระบือ กลุ่มผู้ปลูกข้าวโพด ฯลฯ
- ประชาชนลดการพึ่งพาสินค้าจากภายนอกชุมชน มีการใช้ตลาดในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดรายได้
- เกิดกองทุนชุมชน กลุ่มกองทุนชุมชน ที่คนในชุมชนดูแลกันเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสตรี แม่บ้าน กลุ่ม สหกรณ์เครดิตยูเนียน ฯลฯ

๔. เกิดต้นแบบและขยายผลได้จริง

- มีครัวเรือนต้นแบบในแต่ละชุมชน มีกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- มีการขยายองค์ความรู้ไปยังครัวเรือนอื่นๆ

๕. มีการติดตามผลการพัฒนาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- มีการติดตั้งคณะกรรมการระดับตำบลเพื่อคอยประเมิน ติดตามผล และพัฒนาโครงการต่างๆ

- มีการจัดทำแผนพัฒนาที่ยืดประชาชนเป็นศูนย์กลางและต่อเนื่องทุกปี

แผนงานปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓				
ชื่อ	พื้นที่	กิจกรรม/งาน	ปีงบประมาณ	ความคืบหน้า
๑. ความมั่นคง	๑.๑. ครัวเรือน	ส่งเสริมให้ครัวเรือนปลูกผัก เลี้ยงสัตว์	๒๕๖๓-๒๕๖๔	
	๑.๒. ชุมชน	ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกผัก เลี้ยงสัตว์	๒๕๖๓-๒๕๖๔	
๒. ความมั่งคั่ง	๒.๑. ครัวเรือน	ส่งเสริมให้ครัวเรือนแปรรูปอาหาร	๒๕๖๓-๒๕๖๔	
	๒.๒. ชุมชน	ส่งเสริมให้ชุมชนแปรรูปอาหาร	๒๕๖๓-๒๕๖๔	
๓. ความยั่งยืน	๓.๑. ครัวเรือน	ส่งเสริมให้ครัวเรือนทำเกษตรเชิงเดี่ยว	๒๕๖๓-๒๕๖๔	
	๓.๒. ชุมชน	ส่งเสริมให้ชุมชนทำเกษตรเชิงเดี่ยว	๒๕๖๓-๒๕๖๔	
๔. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	๔.๑. ครัวเรือน	ส่งเสริมให้ครัวเรือนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	๒๕๖๓-๒๕๖๔	
	๔.๒. ชุมชน	ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	๒๕๖๓-๒๕๖๔	

๒.๒ สรุปผลสำเร็จจากโครงการ/กิจกรรมที่ขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ทำกิจกรรม อะไรบ้าง จำนวนครั้ง และผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น) โปรดระบุรายละเอียด (ภาพกิจกรรมไม่น้อยกว่า ๕ ภาพ)

๑. ด้านความมั่นคง พึ่งพาตนเอง ลดความเสี่ยง

- ครัวเรือนมีอาหารปลอดภัยบริโภคเองจากการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ การทำเกษตรผสมผสาน
- ประชาชนลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอกชุมชน เช่น ลดการซื้ออาหารเพราะปลูกบริโภคในครัวเรือนเอง ลดหนี้สินจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยว ด้วยการทำเกษตรผสมผสาน
- มีการดูแลกลุ่มเปราะบางในชุมชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ได้รับการดูแลผ่านกิจกรรมของชุมชน

๒. ด้านความมั่งคั่ง มีรายได้ มีอาชีพ มีทุนในชุมชน

- การพัฒนากลุ่มอาชีพ เช่น การแปรรูป การถนอมอาหาร การเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรด้วยการนำมาแปรรูป
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าในชุมชน ในตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ของชุมชน
- มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน แหล่งเรียนรู้ และผลิตภัณฑ์ OTOP อย่างต่อเนื่อง

๓. ด้านความยั่งยืน มีการสืบสานและต่อยอดการพัฒนา

- มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีแปลงสาธิตโคกหนองนา มีครัวเรือนต้นแบบ
- มีแผนพัฒนาตำบลที่ชุมชนร่วมกันวางแผน ร่วมขับเคลื่อนและติดตามผลร่วมกัน
- มีคนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาท เช่น นักเรียนร่วมทำปุ๋ยหมัก ร่วมเพาะกล้าพันธุ์ผัก
- มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับองค์ความรู้สมัยใหม่ พัฒนาพื้นที่อย่างเหมาะสม

๓. ถอดบทเรียนความสำเร็จการดำเนินงานเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๓.๑ ท่านคิดว่า **สิ่งที่เกิดขึ้น** เป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่ อย่างไร (ผลปรากฏที่จะเกิดขึ้นในตำบล)

การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตำบลสถาน มุ่งหวังให้เกิดผู้นำที่สามารถขับเคลื่อนชุมชนด้วยหลักคิดแบบพึ่งพาตนเอง มีจิตอาสา เข้าใจบริบทท้องถิ่นและสามารถรวมพลังของชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากเดิมที่คิดแบบ ต่างคน ต่างอยู่ เปลี่ยนเป็นแบบ คิดรวม ทำร่วมและแบ่งปันกัน ชุมชนเห็นความสำคัญของการสร้างความร่วมมือมากกว่าการสั่งการ เป็นไปตามความคาดหวัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในที่สุด

๓.๒ **ปัจจัยความสำเร็จ**ที่ทำให้ผลการดำเนินงานของผู้นำการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ของท่านประสบความสำเร็จ มีอะไรบ้าง และเพราะอะไร

๑. เกิดจากแรงจูงใจของผู้นำชุมชน ที่มีจิตอาสา และเข้าใจบริบทของชุมชน ต้องการเปลี่ยนแปลงชุมชนดีขึ้น ผู้นำมีความมุ่งมั่น อดทน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แม้ภาระกิจมีมากมาย

๒. เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความเชื่อมั่นในผู้นำของตนเอง

๓. เกิดจากภาคีเครือข่าย และความร่วมมือจากภายนอกชุมชน เช่นการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ การศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ แล้วนำมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้

๔. กิจกรรมหรือโครงการที่ริเริ่มมีผลลัพธ์ ที่ชัดเจน สามารถดำเนินการได้โดยไม่มีขั้นตอนที่ยุงยาก เช่น การจัดตั้งศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์ผัก แปลงผักในชุมชน เมื่อประชาชนเห็นผลลัพธ์ เกิดความมั่นใจ และเพิ่มการมีส่วนร่วมในชุมชนต่อไป

ความภาคภูมิใจ รู้สึกอย่างไร กับสิ่งที่เกิดขึ้น ?

ความสำเร็จแม้เพียงเล็กน้อยนี้ ไม่ได้เกิดจากพลังของผู้นำเพียงคนเดียว แต่เกิดจากหัวใจที่มุ่งมั่น และแรงร่วมแรงศรัทธาจากคนในชุมชน ความภาคภูมิใจที่ยิ่งใหญ่คือการได้เห็นบ้านของเรา ดีขึ้น และคนของเรา ยิ้มได้อย่างยั่งยืน

๓.๓ **ปัจจัยที่ทำให้เกิดความล้มเหลวของกิจกรรม คืออะไรบ้าง และแก้ไขอย่างไร**

๑. การกำหนดความคาดหวังที่สูงเกินไป อาจทำให้ไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมในระยะเวลาค่อนข้างจำกัด

.....วิธีแก้ไข ปรับลดความคาดหวังลงให้เหมาะสม เพื่อให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในระยะเวลาที่กำหนด

๒. การขับเคลื่อนกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง อาจส่งผลต่อความยั่งยืน

วิธีแก้ไข กำหนดแผนขับเคลื่อนกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และมีเจ้าหน้าที่ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

.....ติดตามสนับสนุน

๓. การกำหนดเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน และการสื่อสารที่ไม่ทั่วถึง อาจทำให้คนในชุมชนและภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือไม่เต็มที่

.....วิธีการแก้ไข กำหนดเป้าหมายและมีแผนการขับเคลื่อนกิจกรรมที่ชัดเจน สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง

การแก้ไขปัญหาความล้มเหลวของกิจกรรม

๑. การจัดเวทีประชาคมผู้นำชุมชนเพื่อ วิเคราะห์ชุมชน ค้นหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ของชุมชน
 ๒. การสร้างการรับรู้ และส่งเสริมจิตสำนึกรักบ้านเกิด
 ๓. มีการจัดทำแผนการขับเคลื่อนงานเพื่อกำหนดเป้าหมายและรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน
- ๓.๔ **ได้เรียนรู้อะไรบ้าง**กับการขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้
๑. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือหัวใจของความยั่งยืน
 ๒. ปัญหาของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน การแก้ไขปัญหา ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชน
 ๓. ผู้นำต้องเรียนรู้ที่จะสร้างแรงบันดาลใจ มากกว่าการใช้ตำแหน่ง ต้องเข้าถึงและเข้าใจ

๓.๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ (อยากบอกอะไรกับคนที่อยากทำแบบเรา)

ปัญหาและอุปสรรค

๑. วิธีการประสานงานและการสื่อสารที่ดี ทำให้การขับเคลื่อนไม่บรรลุเป้าหมาย
๒. ภารกิจ ของผู้นำ ในชุมชนมีมาก ผู้นำสวมหมวกหลายใบ มีหลายบทบาทหน้าที่ในสังคม

ข้อเสนอแนะ

๑. การสร้างเครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนโครงการทุกอย่างให้สำเร็จต่อไปได้
๒. การวางแผนที่ดีทำให้การดำเนินกิจกรรมราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมาย

พัฒนากรผู้ประสานงาน ในการถอดบทเรียน

ชื่อ-สกุล นางธัญพร บัณฑิตแก้ว ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
สังกัดสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปัว จังหวัดน่าน เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๙-๒๔๕๗-๘๘๘-๗

ขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

“ชุมชนเข้มแข็งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

